

Si aliquid ergo de nouo creetur, & incipiat ibi esse Deus ubi prius non erat, quia nihil erat, hoc non erit per mutationem Creatoris, sed per solam mutationem creaturæ, quæ incipit ad suum Creatorem habere ordinem, quem non habebat. Sic si aliquid annihilaretur, ibi non esset Deus, quia nihil esset, nō per mutationem Dei, sed per solam mutationem creaturæ, quæ desineret habere illum ordinem ad Deum, quem prius habebat. Corpus ergo potest moueri motu partium corporis, in quo est: Angelus autem motu totius, & etiam anima: Deus autem nullo modo mouetur, sed vel est qualiter non erat, & hoc per mutationem creaturæ: vel si est, ubi nō erat, vel definit esse, hoc est per rem de nouo creatam, vel de nouo annihilatam.

RESP. AD ARG. DVB. I.

Angeli quō
dicatur mo-
ueri per id-
pota, nō per
loca.

AD primum dicendum, quod Angeli, vel spirituales substantiæ dicuntur moueri per tempora, non per loca, non quia possint moueri de loco ad locum. cū enim sunt in cēlo, possunt descendere ad terrā, sicut ex pluribus locis scripturæ sacræ haberi potest. dicuntur tamen moueri per tempora non per loca, quia nisi prius mouerentur per tempora, non mouerentur per loca. In motu enim corporum motus localis causat tempus, siue fluxum temporis, sed in motibus Angelorum motus tēporum causat motum locorum, ut si Angelus mouetur de loco ad locum, ut quia nunc descendit de cēlo, & prius non descendeat, iste motus locorum præsupponit motum affectionum. Non enim sic est de Angelo, sicut de Deo: ut sicut Deus vnica voluntate æterna, & immutabili facit, quæcunque temporalia, & mutabilia, sic & Angelis; immo Angelus secundum affectiones mutatur, & secundum motum affectionum fiunt motus intellectuum, ut quod nunc intelligat vnum, nunc aliud, & motus applicationum, ut, quod nunc applicet virtutem suam ad vnum locum, nunc ad aliud. Et quia varietas Angeli secundum affectiones, & intellectiones, facit ipsum Angelū subiaccere aliquo modo tempori, licet illud tempus non sit eiusdem rationis cum hoc tempore, ideo dicitur Angelus etiam secundum sua interiora moueri per tempora. Et quia motio secundum exteriora, ut moueri secundum loca, præsupponit motionem secundum interiora, quæ est motio secundum tempora, ideo, ut diximus, Angeli mouentur per tempora, non per loca, quia nisi possent moueri per tempora, id est, nisi possent moueri secundum affectiones, & intellectiones interiores, qui potest dici motus per tempora, non possent moueri secundum applicationes exteriores, qui potest dici motus per loca. Cuius enim natura est immutabilis secundum affectiones interiores, est immutabilis secundum applicationes exteriores, ut non incipiat alicubi esse per mutationem sui. Ideo Deus dicitur in 8. Physic. omnino immobilis per se, & per accidens, & ab intra, quod intelligit-

Artis. Phy.
T. c. 45. 46.

Allijs non competit, quia secundum inferiores affectiones mutari possunt.

Ad secundum dicendum, quod intelligentiæ non motæ mouent cælos, quia non mutant locum secundum substantiam, sed solum secundum dispositionem, & quia motores orbium nō sunt in cēlo situaliter, nec disponuntur dispositione cæli, ideo propter talem mutationem localem, nec per se, nec per accidens locum mutant.

Angeli nō
mouent cælo.

BAduertendum tamen, motores cæli secundum quosdam mouere immobiliter, quia, ut aiunt, Angelus est in toto cēlo, ut motor, sicut anima rationalis est in toto corpore, ut forma. & quia solæ partes cæli mutant locum secundum substantiam, ideo non mouetur Angelus propter talem motum, sicut non moueretur anima, si solū hoc modo moueretur corpus eius.

Angeli Mo-
tores cælo-
rum in qua
parte corū
esse dicant.

Sed hoc non videtur bene dictum, quod vna spiritualis substantia creata possit esse in toto cēlo. Nam fortē totum supremum cēlum est plus, quā omnes alij cæli, etiam cum sphaera actiuorum, & passiuorum. Credibile est enim, quod partes vniuersi ordinatē se excedant, ut, quod aqua sit decupla ad terram, aer ad aquam, & ignis ad aerem. Propter quod aer etiam est plus, quā aqua, & terra, & ignis plus continet de spacio, quā omnia alia elementa, & fortē in cēlestibus supremum cēlum est plus, quā totum aliud.

CSi ergo aliquis Angelus posset esse in toto ultimo mobili, posset aliquis Angelus esse in toto alio vniuerso, quod nimis esset dilatare virtutem, & potentiam creaturæ. Ideo possumus dicere cū Philosopho in 8. Physic. quod motor cæli est in parte orientali: dicemus tamen, quod partem illam cæli in se, quæ nunc est in oriente, respicit motor cæli materialiter: sed, ut est orientalis, respicit eam formaliter, non formaliter, quod sit forma eius, sed formaliter, quia sub hac ratione est motor eius. Oē enim, qd est tale sub rōne talis, siue sit motor, siue quodcunque, formaliter dicitur esse tale. Quamuis ergo nunc vna pars cæli sit in oriente, nunc alia, tamen formaliter semper Angelus mouebit eandem partem, quia semper mouebit eam sub hac ratione formali, ut est in oriente. Sicut si aliquis existens in aliquo loco, & vento flante, nunc habeat hunc aerem iuxta se, nunc alium, semper erit in eodem loco formali, quia semper erit ibi, ut habet eundem ordinem ad vniuersum. Sic motor cæli non mutat locum, sed dicitur immobilis mouere, quantumcunque moueat aliam, & aliam partem cæli, quia semper mouet sic aliam, & aliam, ut habet eundem ordinem ad orientem. Toto ergo cēlo non mutante locum secundum substantiam, partes cæli poterunt successiue habere eundem ordinem ad vniuersum, ut intelligentiæ semper in oriente manens, possit mouere non mota. Sed non est simile de corpore assumpto ab Angelo, cum totum tale corpus sic mutet locum secundum substantiam, ut etiam secundum se totū nō habeat eundem ordinem ad vniuersum.

Intelligen-
tia non est
in toto cē-
lo.

Tex. c. 45.
Motor cæ-
li formaliter
respicit
partem ori-
entalem.

Ad tertium dicendum, quod quantuncumque corporalis substantia obediatur Angelo ad nutum, quantum ad motum localem; nunquam tamen Angelus mouebit aliquod corpus, nisi sit in corpore, quod mouet, & nisi applicet virtutem suam ad illud. & quia moto aliquo, mouetur omne illud, quod est in ipso diffinitiuè, ideo saltem per accidentis mouetur Angelus ad motum corporis assumpti.

Resolutio Dub. II.

Angelorum vox in corporibus assumptis, locutio propriè dici non potest. Non est. n. ab Animale, nec est ueris instrumentis formata. Nec sonus ille per imaginationem conceptus dici ualet, cum ibi virtus imaginatiua non sit. Nec vox illa proprii intellectus interpretatiua est, cum ex Angelo, illoque corpore per se vnu non fiat, sed est ibi non nihil locutioni ad simile, sicut instrumenta illa, ex quibus reddi vox debet, non naturalia, sed naturalibus similia esse dicuntur.

Id autem, quod querebatur: Vnu Angelum in corpore assumpto loquantur, dici debet, quod aliud est vox in se, & generaliter sumpta, & aliud est ut est locutio, quod est proprium hominis, quia ut dicitur primo Politicorum Huic soli. homini sermonem natura dedit, ut enim vellemus & vocem diffinire generaliter diceremus: Est sonus ab animali prolatus, naturalibus instrumentis formatus, sui ipsius significatiuus. Si hæc omnia concurrant, sufficiunt ad rationem vocis. oportet enim primo, quod vox sit sonus ab ore animalis prolatus, quia ut dicitur in 2. de anima: Nihil inanimatum. i. nihil, quod non est animal vocat, i. vocem facit, non enim sufficit, quod sit animatum quodecunque, quod vocem facit, sed oportet, quod sit animatum anima sensibilis, & quod sit animal, quia vox est sonus respirati aeris, nihil autem respirat, quod non est animal. Nec a quacunque parte animalis profertur vox. nam multa animalia brachijs sonant, quorum sonorum nihil est vox. Respiratio enim aeris, ex qua fit sonus, ab ore animalis procedit, & ab alijs organis. Propter quod oportet, quod huiusmodi sonus sit naturalibus instrumentis formatus, ut per os, & per vocalem arteriam, & per alia organa, quæ concurrunt ad formationem vocis. Ideo dicitur in 2. de anima: quod vox est sonus respirati aeris, non in qualibet parte, sed in parte determinatur, ut in vocali arteria, ubi formatur vox, & etiam in alijs organis, quæ concurrunt ad huiusmodi formationem. Diffinitur tamen ab aliquibus vox, quod est sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis formatus, sed cum os computetur inter naturalia instrumenta, per quæ formatur vox, melius est, ut dicamus, quod ad hoc, quod sit vox, requiritur, quod sonus ab ore animalis prolatus sit naturalibus instrumentis formatus. Requirit etiam, quod

A vox sit sui ipsius significatiua. i. quod significet seipsam imaginatam, ut, quod talis proferatur in sono, qualis concipitur in imaginatione. Ideo dicitur in 2. de anima, quod significatiuus sonus est vox. Et inde est, ut ibidem innuitur, quod tussis non est vox, licet enim tussis proferatur ab ore animalis, & licet ad tussim cooperentur organa, cum quibus formatur vox, tamen quia huiusmodi sonus non proferitur cum imaginatione, non habet rationem vocis. Omnis enim vox si significat seipsam in imaginatione conceptam, quia si sine imaginatione proferatur, est sonus tantum, non vox.

Aduertendum tamen, quod licet præfata sufficientiant ad rationem vocis, tamen quia nostra questio non est de voce quacunque, sed de voce, quæ est locutio, oportet addere quartum ad rationem locutionis, ut dicamus: quia locutio est sonus ab animali prolatus, naturalibus instrumentis formati, sui ipsius significatiuus, ac proprii intellectus interpretabilis, ut distinguamus, sicut distinguit Philolophus in 2. de anima, inter significationem, & interpretationem, volens, quod significatio sit essentialis voci, sed interpretatio eius sit de bene esse eius. Potest enim vox comparari ad imaginationem, & intellectum, & ut comparatur ad imaginationem, est sui ipsius significatiua, quia significat seipsam in imaginatione conceptam. Quicumque enim videt quodecunque animal vocem emittere, statim potest cognoscere, quod talem sonum imaginatum est, qualem exterius expressit. Et quia ille sonus extra prolatus est signum sui ipsius in imaginatione concepti, vel aliter sonus ille non esset vox, ideo omnis vox dicitur esse significatiua, nec est talis significatio ad placitum, immo naturaliter sicut est imaginata vox, sic in voce proferitur. animal enim emittens vocem, non imaginatur vnum sonum, & emittit alium, sed qualem imaginatur, talem emittit. Ideo determinato modo significat vox, ut comparatur ad imaginationem. Sed, ut comparatur ad intellectum, significat ad placitum. conceptiones enim in intellectu non habent, quod significant per has voces vel illas, nisi prout per nostrum beneplacitum sunt impostæ ad significandum. Vtroque ergo modo significat: vox naturaliter, ut comparatur ad imaginationem: & ad placitum, ut comparatur ad intellectum, sed prima significatio retinet sibi nomen commune, & vocata est significatio. Secunda vero habet speciale nomen, & dicta est interpretatio. Et quia significatio est voci naturalis, dicitur esse quid essentialis voci: interpretatio autem, quia est significatio ad placitum, dicitur de bene esse eius: Vox ergo, ut vox est, comparatur ad tria, ad animal, à quo proferitur: ad organa, per quæ formatur: & ad imaginationem, in qua concipitur. Et quia omnia ista repetimus etiam in animalibus brutis, etiam bruta animalia possunt vocem emittere: sed vox, ut est locutio, oportet, quod habeat prædicta tria, & quod superaddat quartum, videlicet, quod comparatur

Vox sui ipsius significatiua.

T. c. 90.

Tussis vox non sit.

T. c. 11. Locutio quid.

Vox comparata ad imaginationem naturaliter significat: ad intellectum autem, ad placitum.

Vox, ut vox, aut sonus, cur in brutis non autem vox, ut locutio, sed, in homine tantum esse dicatur.

Artic. 1. Polca. 2. Vox generaliter sumpta quid.

T. c. 17.

T. c. 11.

Vox quid.

Bruta ear
loqui non
dicantur.

Voces con-
ditiones
quatuor.

paretur ad intellectum, & sit proprii intellectus interpretatiua, vel saltem interpretabilis, i. apta, nata interpretari, quia est possibilis, vt ordinetur ad interpretationem, & secundum hoc nullum animal irrationale propriè loquitur. quia sicut organa inanimata, cuiusmodi sunt organa musicalia, faciunt aliquid simile voci, tamè ille sonus propriè nō est vox, quia nō est propriè ab aīali prolatus, nec formatus naturalibus organis, nec in imaginatione cōcept⁹: sic aīalia irrationabilia, cuiusmodi sunt multæ aues, simulant locutionē hominis, nō tñ propriè loquūtur, quia cū nō hēant intellectum, voces illæ non sunt propriè intellectus interpretatiuæ, nec loquuntur aues sic imitantes humanam vocem, & vtiuntur vocibus illis, vt locutiones sunt, & vt ad significandum impositæ sunt, sed solum per quandam assuetudinem aliqua possunt apprehendere ad voces illas, sicut & canes, licet voces similes humanis non possint emittere, tamen ad voces hominum nunc insequuntur bestiam, nunc insequi cessant, secundū voces hominum emissas.

Reuertamur ergo ad propositū, & dicamus, & cum quatuor concurrant ad locutionem, secundum nullum illorum quatuor sonus, quem facit Angelus in corpore assumpto propriè locutio dici potest. Nam ille sonus non est ab animali factus, cum illud corpus, quod apparet, nō sit aīal.

Non est etiam naturalibus instrumentis formatus, quia in illo corpore assumpto ab Angelo, quod extra apparet, non sunt naturalia organa vocis, & sit ibi os, dentes, palatum, lingua, vocalis arteria, pulmo, diafragma, & cetera talia. Nihil. n. horum ibi verè est, licet sint aliqua similia istis.

Tertio ille sonus non est per imaginationem conceptus, quia nec est ibi virtus imaginatiua.

Quarto ille sonus non est proprii intellectus interpretabilis, quia ex Angelo, & illo corpore, non fit vnum secundum esse, & vnum, & idem loquatur, & intelligat. Nam non est in homine, & anima intelligat, & corpus loquatur, sed ex anima, & corpore fit vnum, i. homo, qui & loquitur per organa corporis, & intelligit per potentiam intellectiuam animæ. Ideo talis intellectio dicitur esse proprii intellectus interpretatiua, quia vnum secundum esse fit ex anima, in qua est intellectus, & corpore, in quo sunt organa ad loquendum, vt ex hoc illud vnum, quod sic resultat, videlicet hoc dicatur proprium intellectum per propriam locutionem exprimere. & quia tale vnum nō fit ex Angelo, & corpore assumpto, non erit ibi propriè locutio. Erit autem ibi aliquid simile locutioni, quia potest Angelus formare sonos similes locutionibus humanis, & erit ibi expressio intellectus alterius, quia corpus illud, per quod formatur sonus, quod non propriè facit vnum cum Angelo, per huiusmodi sonum aliquo modo exprimet conceptiones alterius, idest, conceptiones in intellectu Angeli, qui secundum esse non est quid vnum, sed est quid alterum ab huiusmodi corpore,

RESP. AD ARG. DVB. II.

Primum dicendum, quod in scriptura sacra inuenimus Angelos locutos fuisse, quia formauerunt sonos similes locutionibus.

Ad secundum dicendum, quod Angeli per sonos illos exprimunt conceptiones in suis intelligibilibus, sed propter hoc non est ibi propriè locutio, quia cum non fiat vnum, & idem ex Angelo intelligente, & corpore sonante, non erit ille sonus expressio intellectus proprii, & idem sit, in quo est sonus, & in quo est intellectus, vt est per habita manifestum.

ARTIC. III.

*An in eodem corpore assumpto,
Angelus inferior, & Deus,
apparere dici possint.
Conclusio est affirmatiua.*

ERTIO quaeritur: Vtrum in corpore assumpto, quod mouet Angelus inferior, possit dici apparere Deus, vel Angelus superior. Et videtur primo, & in tali corpore, non appareat Deus, quia vt dicit Aug. 3. de Trini. Dei. tota illa natura corporea præsentata oculis antiquorū Patrum siebat ministerio Angelorum, ergo Angeli apparebant in illis corporibus, & non Deus.

Præterea Angelus apparens visibiliter assumit corpus, in quo apparet, sed Deus nunquam assumpsit corpus nisi in vnitatē personæ, ergo &c.

Præterea cum Angelus apparet in aliquo corpore, est vbi prius non erat, hoc non potest competere Deo, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia, vt dicitur Exodi: Cum dixisset Moyses, & volebat videre visionem illam de rubo ardente, & non comburente, audiuit vocem de medio rubi dicentē: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, &c.

Constat autem, quod illud corpus administrabatur ministerio Angeli, quia rota corporalis substantia sic administratur, & tamè apparebat ibi Deus.

Tomo 3.
cap. 10.

Exodi 3.

Dub. I. Lateralis.

*An in eodem Angelus inferior, & superior apparere dici possint.
Conclusio est affirmatiua.*

L T E R I V S autem quæri potest: Vtrū possit apparere superior Angelus, videtur, q̄ non, quia illi apparent, qui mittuntur, sed superiores Angeli secundū Diony. non mittuntur, ergo tales Angeli non apparent.

Præterea ex hoc dicitur apparere Angelus, quia per ea, quæ apparet in corpore sensibilibus, exprimuntur proprietates intelligibiles Angeli, sed nō sunt eedem proprietates superioris, & inferioris, vt supra diximus, cum ergo in illo corpore, quod mouet Angelus inferior, appareat ipse inferior, non apparebit ibi superior.

I N C O N T R A R I V M est, quia si in tali corpore apparet Angelus inferior, & Deus, poterit ibi apparere etiam Angelus inferior, & superior.

Resolutio Artic. III.

Deus, & Angelus in eodem corpore assumpto apparere dici possunt, vt patet ex ordine rerum, diuinæ naturæ altitudine, nec nō ipsorum operum pluralitate.

R E S P O N D E O dicendum ad quæstionem primam, q̄ ex verbis Scripturæ sacræ sufficenter instruimur, q̄ in eodem corpore apparet Angelus, & Deus. Nam Exod. vbi dicitur, q̄ Moyles audiuit vocem de medio rubi dicentem: Ego sum Deus Patris tui, Deus Abraham, &c. Act. dicitur, q̄ Angelus in igne flammæ rubi apparuit Moyli, vt ex hoc intelligamus, quod in illo rubo Deus apparebat, & Angelus. Ad quod ponendū adducere possumus triplicem rationem, vt prima sumatur ex ordine rerum. Secunda ex altitudine diuinæ naturæ. Tertia ex pluralitate operum.

Prima quidem via sic patet. Nam ordo rerum hoc exigit, vt id, quod inferior facit, superior facere dicatur. Ideo in illo rubo, & loquebatur Deus, & loquebatur Angelus, quia loquebatur Deus per Angelū, habebat enim se ille Angel⁹ ad Deū, sicut præco ad iudicem: sicut Propheta sanctus, vel sicut nuncius sanctus ad dominum. Igitur sicut, cum præco loquitur, dicitur iudex loqui, & locutio iudicis non excludit præconem: & sicut cum Propheta sanctus loquitur, dicitur domin⁹ sanctus loqui: sic, Angelo loquente, dicebatur dominus loqui. Hanc autem rationem tangit Aug. 3. de Trin. dicens: Cum verba iudicis præco nunciat, non scribitur in gestis: ille præco dixit, sed il-

A le iudex dixit. Sic etiam, vt ait, loquente Propheta sancto, si dicamus: Propheta dixit, nihil aliud intelligi volumus, quàm dominum dixisse. Et si dicamus, vt ait: Dominus dixit, Prophetam non subtrahimus. Sicut ergo simul loqui dicitur Iudex, & Præco, Propheta, & Dominus, quia ordo rerum hoc exigit, vt superior per inferiorem loquatur: Sic in rubo simul loquebatur, & apparebat Angelus, & Dominus.

Secunda via ad hoc idem sumitur ex altitudine diuinæ naturæ, quam viam tangit Ang. 8. super Gen. ad litteram, circa finem dicens, quod certissimè credere debemus, Deum per suam substantiam loqui, aut per sibi subiectam creaturā. Nā, vt dicit, loquitur Deus, & ad creaturas creandas tam corporales, quàm intellectuales, quia ipse dixit, & facta sunt. quia suum dicere est suum facere: & ad creaturas illuminandas, quod non propriè competit corporalibus, sed intellectualibus, quia intellectuales substantiæ sunt, quæ illuminantur per locutionem diuinam. Cum ergo Deus loquitur ad creaturas creandas, loquitur per suam substantiam, idest, loquitur per suum verbum coæternum, quod gignit de substantia sua. Vnde Aug. super Gen. dicto li. & c. ait: Deus per suam substantiam loquitur ad creandas creaturas. Et idem. 9. Confes. dicit: Verbo tibi coæterno simul, & sempiterno, dicis omnia, quæ dicis, & fit quicquid dicis, vt fiat, nec aliter, quàm dicendo facis. Sic ergo Deus loquitur ad creaturas creandas, quia in creatione non vtitur ministerio alicuius, cum nihil propriè cooperetur Deo in creatione rerum. Sed cum loquitur ad creaturas illuminandas, q̄ locutio fit intellectualibus creaturis, cum nō omnes intellectuales creaturæ sint sic dispositæ, quod possint illam locutionem capere, ideo loquitur eis per subiectam creaturā, vel spiritualem tantum, cum fiunt aliqua reuelationes in somnis, vel in visione, vel per creaturam sensibilem, cum aliquid sensibilibus ostenditur, sicut in rubo, & in specie ignis visibili locutus est Dominus Moyli. Vnde Aug. 8. super Gen. circa finem dicit, quod per suam substantiam, & per suum verbum coæternum loquitur Deus illis intellectualibus creaturis ad eas illuminandas, quæ capere possunt locutionem eius, qualis est in verbo eius: In principio erat, apud Deū. Illis autem intellectualibus creaturis, quæ talem locutionem capere non possunt, cum loquitur Deus, non nisi per creaturam loquitur, aut tantummodo spiritualem, vt in somnis, & in extasi, aut etiam per corporalem, dum sensibus corporis aliqua species apparet, vel insonant voces.

C reatione rerum. Sed cum loquitur ad creaturas illuminandas, q̄ locutio fit intellectualibus creaturis, cum nō omnes intellectuales creaturæ sint sic dispositæ, quod possint illam locutionem capere, ideo loquitur eis per subiectam creaturā, vel spiritualem tantum, cum fiunt aliqua reuelationes in somnis, vel in visione, vel per creaturam sensibilem, cum aliquid sensibilibus ostenditur, sicut in rubo, & in specie ignis visibili locutus est Dominus Moyli. Vnde Aug. 8. super Gen. circa finem dicit, quod per suam substantiam, & per suum verbum coæternum loquitur Deus illis intellectualibus creaturis ad eas illuminandas, quæ capere possunt locutionem eius, qualis est in verbo eius: In principio erat, apud Deū. Illis autem intellectualibus creaturis, quæ talem locutionem capere non possunt, cum loquitur Deus, non nisi per creaturam loquitur, aut tantummodo spiritualem, vt in somnis, & in extasi, aut etiam per corporalem, dum sensibus corporis aliqua species apparet, vel insonant voces.

D aduertendum tamen, q̄ cū Deus loquitur per subiectā creaturā corporālē, nō excludit inde spiritualis, quia tota creatura corporalis administrat per spiritualem. Locutus itaq; fuit Deus in rubo, & in igne sensibili, sed nō nisi per spiritualem, vt per Angelum, vt ex hoc Deus, & Angelus diceretur loqui, & apparere, ergo quia inter nos, & Deum, qui est in tanta altitudine, est media

Aegid. super ij. Sent. M m Ange-

Tomo 7.

Deus Per
tione quo-
modo lo-
quatur.

Tomo 1.

Tomo 1.

Deus illu-
minando
creaturas
quomodo
loquatur.

Tomo 2.

Ioan. 1.

Exodi. 3.

Act. 7.

Tomo 1.
cap. 10.

angelica natura, ipse, qui vult inferiora reducere per media propter sui altitudinem, vult nos il luminare per Angelos.

Deus, & Angelus quomodo
versimiliter
apparuerunt.

Exod. 9.

Tertia via ad hoc idem sumitur ex pluralitate operum. nam in tali locutione, & apparitione aliquid operabatur Angelus exterius administrando, & aliquid Deus interius inspirando, & quia uterque ibi suum exercebat opus, ex hoc uterque loqui, & apparere dicebatur. Et hanc viam tangit, quædam Glo. marginalis Gregor. Exo. vbi de hac materia agitur, vbi dicitur, quod Angelus qui Moyse apparuisse describitur, modo Angelus modo dominus memoratur. Angelus, ut ait, quia exterius loquendo, seruit dominus, quia interius præsidens loquendi efficaciam tribuit, & subdit, quod loquens per obsequium erat Angelus per inspirationem dominus.

RESP. AD ARG. ART. III.

Primum dicendum, quod licet tota natura corporalis administraretur per Angelos, tamen quia virtutem ministrandi habent a domino, ideo in huiusmodi administratione corporalium, cum apparet Angelus, potest apparere dominus, & cum loquitur Angelus dicitur loqui dominus.

Ad secundum dicendum, quod licet illud corpus assumat Angelus, & moueat Angelus, dicitur tamen ibi apparere dominus, & Angelus, vel magis dominus, quam Angelus, si per apparitionem talem magis instruat quis de conditionibus domini, quam de conditionibus Angeli.

Ad tertium dicendum, quod Deus ex hoc non est ubi non erat, sed est qualis non erat, quia cum per ralem creaturam, sic apparentem nouo modo instruat de his, quæ sunt Dei, nouo modo dicitur ibi significari Deus.

Resolutio Dub.

Angelus superior, & inferior (ut ex opere operato, nec non operante, ac instructione patet) in eodem corpore assumpto apparere dici possunt.

Id autem, quod quærebatur, verum in corpore, quod mouet Angelus inferior, possit dici apparere Angelus superior, dici potest, quod cum Angeli superiores non mittantur sicut dicitur aliquid facere superiores Angeli, quod faciunt inferiores, sic possunt dici apparere superiores Angeli in corporibus, quæ mouent inferiores. Vnde Esa. dicitur, quod volauit ad Esa. vnus de Seraphin, & mundauit labia eius calculo, quem forcipe tulerat de altari, quod immediate non fecit ipse Seraphin cum sit supremus ordo, & non competit ei, quod volet, vel, quod mittatur ad hæc inferiora. Possumus autem ad præsens triplicem rationem tangere, quare in corpore, quod mouet Angelus inferior, dici possit apparere An

Esa. 6.
Idem infra
d. 10. q. 2. ar.
4. dub. 1.

Angelus superior, ut prima ratio sumat ex ipso opere operato secunda ex ipso opere operante. Tertia ex instructione, quæ conuergit ex huiusmodi opere.

Primam viam tangit Dio. de Ang. Hierarchia. dicens, quod cum a Theologis dicitur vnus de Seraphin missus fuisse ad Esa. ut forcipe de altari carbone sublato, labia Prophetæ purgaret, quæ sicut scriptura loquitur, necesse est ut ait Dio. ut hæc quæstionem inspiciamus, vtrum per Seraphin debeat intelligi Angelus superior, vel inferior, dictus est tamen Angelus superior, & vocatus est Seraphin propter proprietatem administrationis. videbatur enim Esa. quod veniret Angelus, & cum forcipe acciperet de altari calculum, id est, lapillum quendam calidum, & ignitum, ideo dicit Dio. quod accepit carbonem, vnde littera. 70. vbi nos habemus calculum, habet carbunculum. ergo cum illo calculo sic ignito incendendo labia Esa. purgauit ea, & quia incedere videtur pertinere ad Seraphin, quia Seraphin interpretatur incendens, siue incendium, ideo ratione istius ministerij, siue ratione istius operis operati, quod est proprium ipsi Seraphin, quod fecit Angelus inferior, dicitur fecisse Seraphin, & qua ratione factum appropriatur Seraphin, pari ratione & apparitio, ut ex hoc dicatur apparere Seraphin.

Dion. 12.

Seraphin interpretatur
incendens,
idem infra
dist. 10. q. 2.
dub. 1.

Secunda via ad hoc idem sumitur ex opere operantis, nam ipse Angelus operans operatur in virtute Angeli superioris, a quo purgatur, perficitur, & illuminatur, ratione cuius, quod facit Angelus inferior, competenter appropriari potest Angelo superiori, ut ex hoc superior Angelus apparere dicatur.

Tertia via ad hoc idem sumitur ex instructione, quæ fit per huiusmodi opus. nam Angelus sic assumens corpus, vel sic mouens ipsum, per huiusmodi opus, quod facit, potest instruere nos de proprietatibus suis, & de proprietatibus superiorum Angelorum, & prout instruit nos de conditionibus, & de proprietatibus suis, potest dici apparere ipse, prout de superioribus potest dici apparere superior.

RESP. AD ARG. DVB.

Primum dicendum, quod licet Angelus superior non mittantur, tamen ex missione inferiorum, possunt dici apparere superiores, ut patet per habitum.

Ad secundum dicendum, quod argumentum magis arguit oppositum, quam propositum. nam si non sunt eadem proprietates inferiorum, & superiorum Angelorum, quia de diuersis possunt dari diuersæ instructiones, ideo Angelus mouens immediate illud corpus poterit instruere homines de conditionibus suis, & de conditionibus superioris Angeli, vel ex hoc etiam ipse superior Angelus apparere dicatur, quantum tamen pertinet ad instructionem nostram,

nostram, valde à remotis procedimus ad cognoscendum, quæ sunt Angelorum, vt ex hoc modicum innotescat nobis differentia superiorum, & inferiorum: tamen vt innotescit talis differentia, patet ex dictis, quo in corpore, quod mouet Angelus inferior, conuenienter dici potest apparere superior.

A R T I C. IIII.

An Dæmones ingrediatur corpora inanimata, non assumentes sed tantum mouentes. Conclusio est affirmatiua.

D.Tho. 1. q. 110. artic. 2. D.Tho. Arg. d. 8. Ric. d. 8. q. 2.

QUARTO quæritur de Angelis, & specialiter de Angelis malis, prout comparantur ad corpora, quæ non assumunt, sed quæ solū mouent, vel vexant. Et quia huiusmodi corpora, sunt in triplici gradu, quia quædam sunt inanimata: quædam animata anima vegetatiua, vel sensibili: quædam autem animata anima irrationali, ideo de omnibus his corporibus quæremus.

Primo quæritur de corporibus inanimatis: Vtrum angeli possint esse in talibus corporibus. Et videtur, quod non, quia aliqua inanimata corpora sunt solida, & spissa, vt minimè penetrari possint, in talibus ergo corporibus non poterunt esse Angeli.

Præterea dicitur, quod per artes Magicas Dæmones possunt recludi in aliquibus vasis, vel in anulis sub aliquibus gemmis. sed quicquid potest aliquo corpore teneri ne recedat, potest ei per idem corpus resisti, ne subintret, ergo &c.

Præterea quædā Glo. interlineatis Abacuch. super illo verbo: Omnis spiritus non est in visceribus eorum, dicit, quod spiritus immundus potest assistere simulacris, sed intrinsecus esse non potest.

Præterea hoc idem videntur sonare verba text. cum dicit, quod omnis spiritus non est, &c. ergo nullus spiritus est in visceribus eorum, i. simulacrorum. Si, n. possent spiritus subintrare simulacra, in visceribus simulacrorum, i. in interioribus eorum essent spiritus, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia Augustinus in de diuinatione Dæmonū vult, quod Dæmones subintrent corpora hominum, multo ergo magis possunt subintrare corpora alia.

A

Dub. I. Lateralis.

An Dæmones ingrediatur corpora animata anima vegetatiua. Conclusio est affirmatiua.

D.Th. Arg. d. 8. Barth. Syb. 3. Dec. cap. 3. q. 1. Brul. d. 8. q. 7.

VTERIVS autem potest quæri: Vtrum Dæmones subintrare possint corpora animata anima vegetabili, vel sensibili. Et videtur, q. nō. quia si huiusmodi spiritus possent subintrare corpora animata, essent motores interiores ipsorum corporum, sed tales motores sunt animæ propriæ: ergo non Dæmones.

Præterea spiritualiter videtur, q. non possint Dæmones subintrare corpora animata anima sensibili, quicquid sit de anima vegetabili. Nam anima sensibilis dicitur spiritus iuxta illud Ecclesi. Quis nouit si Spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & spiritus iumentorum descendat deorsum, sed duo spiritus non possunt esse in eodem loco, ergo non poterit in eodē corpore animalis esse spiritus irrationalis, vt anima sensibilis, & spiritus angelicus, vt Angelus, siue Dæmon.

Ecclesi. 3.

Præterea, videtur, q. in nullo corpore possit subintrare Angelus, vel Dæmon. Nam sicut se habet quantitas ad quantitatem, sic se habet substantia ad substantiam: sed quantitas sic se habet ad aliam quantitatem, q. non compatitur secū quantitatem aliam, ergo & substantia non compatitur secum substantiam aliam. Vbi ergo erit substantia cuiuscunque corporis, ibi non poterit esse substantia Angeli, neq; Dæmonis.

IN CONTRARIUM est, quod dicitur Marc. q. deprecabantur Iesum spiritus dicentes: Mitte nos in porcos. Cum ergo corpora porcorū sint corpora animata anima sensibili, ergo non solum corpora quæcunque, sed etiam animata anima sensibili possunt intrare Dæmones.

Marci. 5.

Dub. II. Lateralis.

An Dæmones humana corpora ingredi, ac vexare possint. Conclusio est affirmatiua.

D.Tho. 2. sen. d. 8. arti. 5. D. Bon. d. 8. arti. 1. q. 1. p. 2. Ric. d. 8. q. 7. Dur. d. 8. q. 3. Barth. Syb. 3. Dec. c. 3. q. 1. Ric. d. 8. q. 2.

VTERIVS autem quæri potest: Vtrum possint subintrare, & vexare corpora humana. Et videtur, q. non. quia nihil illicabitur animæ, nisi solus Deus, sed cum anima humana sit in qualibet parte corporis, si in corpore humano posset esse Dæmon, vel Angelus, Aegid. super ij. Sent. M m 2 tunc

tunc in eodem loco, seu in eadem parte corporis essent duo spiritus, videlicet angelicus, & humanus: sed sicut duo corpora non possunt esse simul in eodem, nisi vnum illabatur alij, ergo, ut videtur, nec duo spiritus. sed cum vnus spiritus non possit illabi alij, ergo &c.

Præterea Magister in littera innitens auctoritati Bedæ, dicit, quod impleuit Sathanas cor Iudæ non intrando, sed malitiæ suæ vires inferendo. Sic et in littera dicit, quod Sathanas cor alicuius implet, non ingrediens, neque introiens aditum cordis, quia hæc est potestas solius Dei. Sed quæ ratione Sathanas non potest intrare cor hominis, quod est membrum animatum anima rationali, par ratione non potest subintrare quancunque aliam partem corporis hominis, cum omnes tales partes sint etiam sic animatæ.

Præterea, quæ eodem modo comparantur ad aliquid, non possunt esse simul in eodem aliquo: sed sicut anima rationalis est tota in toto, & tota in qualibet parte, ita Angelus ubi est, est totus in toto, & totus in qualibet parte. & ita uterque spiritus tam humanus, quam angelicus ubicunque sunt, sic similiter sunt, quia sunt totus in toto, & totus in qualibet parte, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quod dicitur Mar. Exi spiritus immunde ab homine. erat ergo ille spiritus in homine, postquam dicebat dominus, quod exiret ab homine, sed non erat in anima, ergo erat in corpore.

Resolutio Artic. II.

Spiritus non prohibitus, & separatus, quodcunque corpus ingredi potest, ut patet ex carentia terminationis, ex sui natura locum non occupante, nec replente; & ex ipsa operatione.

RESPONDEO dicendum ad quæstionem primam, quosdam propter verbum Prophetæ, quod spiritus non est in visceribus idolorum, & propter verba Glossæ, quod spiritus immundus potest assistere simulacris, sed intrinsecus esse non potest, opinatos fuisse Dæmones, siue Angelos posse subintrare corpora aliqua, si sint concava, & posse penetrare si sint porosa, sed si non essent nec concava nec porosa, sed continua, & solida, nullo modo ea subintrare possent. Sed hæc positio vera esset, si Angeli, vel Dæmones haberent corpora naturaliter sibi vnita, super quæ haberent totaliter dominium, ut ea transformare possent, ut vellent, sicut & Aug. in pluribus locis tangit, secundum quem modum, sicut & aer potest esse in corpore concavo, & subintrare corpus porosum, sic & Dæmon forte secundum hunc modum dicendi posset. corpus autem omnino solidum sicut nec aer subintrare potest, sic nec Dæmon propter resistantiam sui corporis subintrare posset. sed cum dictum sit supra, Dæmones non habere corpora naturaliter sibi vnita, cum sint spiritus à corporibus separati, quia corpus non cedit spiritui, ideo quantum est de natura sui, nisi prohibeatur, poterit

A quilibet spiritus separatus esse in quolibet corpore, & intrare quodcunque corpus. Quod triplici via declarari potest.

Prima via sumitur ex carentia terminationis. Nam de ratione figuræ est, quod termino, vel terminis contineatur: Dæmones autem, & omnes huiusmodi spiritus sunt interminabiles, & infigurabiles, quia nullam quantitatem, & nullam dimensionem habent. Secunda via sumitur ex non repletionem, siue ex non occupatione, quia nullum locum occupant, & nullum locum replent occupando. Et si dicitur de cælo Empyreo, quod sanctis Angelis est repletum, intelligendum est, quantum ad ornatum, & quantum ad decorem. Tertia via sumitur ex ipsa operatione.

Prima via sic patet: Nam per se est, quod dimensiones dimensionibus resistant, ut patet ex. 4. Physicorum. Ideo si essent dimensiones per se existentes separate, adhuc resisterent dimensionibus, & non compererentur secum dimensiones alias. Res ergo terminata per dimensiones resistit alij rei terminatæ: sed rei interminabili, & non habenti dimensiones, res terminata, & dimensionata resistere non potest. Hanc autem rationem tangit Dam. 2. lib. c. 3. de spiritualibus creaturis, quod non circumterminantur à parietibus, & ianuis, & claustris, & signaculis. Et subdit, quod indeterminabiles sunt. Cum enim quis est in carcere, paries terminat motum eius, ut ultra parietem non possit ire: & cum quis vult intrare domum clausam, parietes, & ianuæ terminant motum eius, ut ultra eas non possit procedere, nec domum intrare: causa autem, quare paries, & ianuæ possunt terminare motum alicuius, est, quia res illa terminabilis est, ut quia habet dimensiones, & terminos, quibus paries potest resistere. Sed si res esset non terminabilis, & dimensionibus caretet paries, & aliæ res terminabiles non possent terminare motum eius, quin posset subintrare parietem, & ingredi domum clausam, vel etiam exire per parietem, domo existente clausa, & non posset contineri, vel retineri parietibus, vel ianuis, vel quibuscunque talibus. quodlibet ergo corpus sine resistantia potest subintrare spiritus. Secunda via ad hoc idem sumitur ex non repletionem, siue ex non occupatione. Dicunt ergo aliqui, posse Dæmonem esse in corpore concavo, & posse subintrare corpus porosum, non autem solidum, constat enim, quod cum non sit dare vacuum, in concavitate corporis est aer, & pori corporis repleti sunt aere.

D Quæremus ergo, cum Dæmon est in concavitate corporis, vel intrat per poros corporis: Vtrum cedat sibi aer, quæ est in concavitate illa, vel in poris illis. Quia si cedit, ergo locum occupat, cum cedat sibi corpus, quod est ridiculum dicere, quia si occuparet locum Angelus, multo magis occuperet anima, cum sit simplicior ea: & si anima occuperet locum, & non posset esse in corpore, nisi cederet sibi corpus, nunquam posset esse perfectio corporis. nam si suæ perfectioni cederet perfectibile, nunquam perficeretur. ergo, si anima non occupat locum, nec cedit, sibi corpus, multo magis, nec Angelus. Sed si subintrare potest Dæmon, vel Angelus corpus poro-

T. c. 37. 76.

Angelus, & Anima locum non occupant.

porosum absque eo, quod aer cedat, & esse in corpore concauo absque cessione aeris, poterit subintrare, & esse in corpore, quantuncunque solido cum tota causa. quare quis potest subintrare aerem, & esse in aere, & non in corpore solido sit, quia cedit aer, & non cedit corpus solidum.

Tertia via ad hoc idē sumitur ex spiritu operatione. Longe autē aliter operatur species, & aliter corpus, nam corpus nō operatur ubi est, quia tunc operaretur in seipso cum non compatiatur aliud corpus secum, sed operatur ubi non est, calefacit enim ignis lignum, ignis tamen calefaciens non est ubi est lignum, sed est iuxta lignum, sic fortē aliqui imaginantur de spiritu, q̄ non est ubi agit, sed sit iuxta illud, in quod agit, imaginantur ergo spiritum esse per se localem, & habere aliquam superficiem, secundum quam possit esse iuxta rem, in quam agit, sed cū spiritus non sit per se localis, nec terminetur ad locum, nisi ratione operationis, non erit alicubi, nisi quia operatur ibidem, unde Dam. libr. 1. loquens de loco incorporealis ait: Quia incorporea natura ubi nimirum est, & operatur, q. d. quod non est alicubi, nisi quia operatur ibidem. Si ergo operatur in corpore, & illi operationi non cedit corpus, oportet, quod ipse possit esse ī quolibet corpore, & ei non cedat aliquod corpus. Dicamus ergo, q̄ spiritalis substantia determinatur ad locum, & determinatur, q̄ sit in corpore aliquo per operationem, non per operationem intrinsecam non transeuntem, quia illa fm se non circumcernet aliquod corpus, vel non requirit præsentiā aliquius corporis, sed per operationē extrinsecam, & transeuntem. Et quia hmoi operatio est in ipso corpore passio, & ubi est operatio spiritus, ibi est & ipse spiritus, si huiusmodi operatio est in ipso corpore, & ei & non cedit corpus, quia nunquam subiectum cedit suo accidenti, immo est simul cum suo accidente, quia non potest esse accidēs, sine suo subiecto; consequens est, q̄ corpus non cedat spiritui agenti in ipsum, sed sit simul spiritus agens cū corpore, in quod agit, quicquid sit illa actio, siue sit motus, siue quodcūq; aliud: ut si spiritus mouet corpus, ubicūq; erit hmoi motus, qui est operatio spiritus in corpore, ubi erit, & ipse spiritus: & quia motus est in ipso corpore moto, erit etiam ibidem & ipse spiritus mouens. Quia si dicatur, q̄ spiritus potest esse alicubi per solā applicationē virtutis, secūdu quē modum essendi non oportet, q̄ spiritus sit in corpore, sed iuxta corpus. Dicemus, q̄ secundum nrm modum intelligendi, prius intelligimus speciem suam applicare virtutem, & postea operari, ubicūque ergo est operatio ipsius spiritus, ibi poterit esse applicatio virtutis eius, & quia in ipso corpore est talis operatio, ideo spiritus potest esse in ipso corpore per operationem, sic etiam in ipso corpore poterit esse huiusmodi applicatio virtutis, & sic poterit ibi esse spiritus per virtutis applicationem, non oportet ergo, q̄ cedat corpus spiritui, sed poterit esse simul cū corpore, siue sit ibi per operationē, siue per virtutis applicationem.

Angeli per quam opera nonem sint illo, idem infra d. 10. q. 2. arti. 1. d. 1.

RESP. AD ARG. ART. IIII.

Primum dicendum, q̄ aliquid non posse esse in corpore solido, hoc est, quia tale corpus propter sui duritiē non cedit. Si ergo aliquid sic esset alicubi, quod non oporteret cedere ei corpus, sic posset esse in solido, sicut in non solido.

Ad secundum dicendum, quod nunquam potest recludi spiritus, q̄ teneatur a corpore, sed aliter quando fingunt se teneri, ut nos decipiant, vel quia fortē Principi Dæmoniorum multum placent sacrificia, & multum desiderant, q̄ honores diuini tribuantur illi ratione suæ elationis, & superbiæ, ideo fortē cogit inferiores spiritus, super quos potestatem habet, ut in vase, vel in anulo aliquo recludant, non quod vas illud, aut anulus secundum se eos tetinere possit.

Dæmones fingunt se recludi ī aliquo corpore, ut nos decipiant.

Ad tertium dicendum, q̄ esse intus aliquid, potest esse dupliciter, vel q̄ faciat cum eo vnum fm esse, & resultet vna essentia ex utroq; secundum quem modum anima est in corpore, quia facit vnam essentiam cum eo, & habet vnum esse cum ipso, & sic nunquam Dæmon, vel Angelus intrat idolum, sed semper dicitur esse extra idolū, quia non est vnum per essentiam cum idolo, ut istud extra non dicat differentiam localem, sed essentialem, secūdu quem modum dicit Irido. de summo bono libr. 1. c. 2. q̄ Deus est extra omnia, non exclusus, est enim Deus extra quodcūque, quia non facit vnam essentiam cum aliquo, sed non est exclusus a quocūque, quia est cuiuslibet rei intus. Sic & spiritus, licet valde sit exile simile, est extra corpus per differentiam essentialem, & est in corpore per operationem, & per applicationem virtutis, & quasi per præsentiā localem, ipsa itaque essentia spiritus est in ipso corpore, in quo operatur, dicitur tamen esse extra corpus & assistere corpori, quia non est perfectio corporis, nec facit vnā essentiam cū essentia corporis.

Dæmones q̄o erāt in idolis infra ad 2. argum. dub. 2.

Resolutio Dub. 1.

Spiritus non prohibitus, & separatus corpora animata vegetabili, ac sensibili ingredi potest: ut patet ex quantitate corporum, ex materialitate formarum, ac ex modo earundem quantitatio.

Ad id autem, quod querebatur, utrū Dæmones possint subintrare, & vexare corpora animata anima vegetabili, & sensibili; Dicendum, quod huiusmodi corpora possunt intrare Dæmones, quod triplici via potest declarari. Prima quidem via sumitur ex ipsa quantitate corporū. Secunda ex ipsa materialitate formarū. Tertia ex modo quantitatio earū.

Prima via sic patet. nam secūdu naturalem cursum quantitas resistit quantitati nō substantiæ, potest enim esse simul substantia cum dimensionibus, sed non possunt esse simul dimensiones cum dimensionibus virtute naturæ, licet per miraculum, & per donū supernaturale possint, sicut corpora beatorum possunt esse simul cum alijs corporibus, pp dotem subtilitatis, quod est donū supernaturale eis a Deo collatū. Cū ergo tā aia vegetabilis

Beatorū corpora quomodo possint esse simul, & vide d. 2. q. 2. arti. 2. ad 2. arg. dub. 2.

getabilis, quàm sensibilis sint in loco per quantitatem, quia & ipsum corpus animatum per quantitatem est in loco, quia quantitas secundum, quod huiusmodi non resistit ipsi substantiæ secundum se, sed resistit quantitati. Angelus, qui est substantia separata à quantitate, simul esse poterit cum quantitate corporis, & per consequens cum ipso corpore, quod est in loco, per huiusmodi quantitatem, & etiam cum omnibus alijs, quod sunt in huius corpore, siue sint formæ substantiales, siue accidentales, quia non alius locus respondet quantitati corporis, & omnibus perfectionibus corporis. Ipsum, n. corpus est in loco per suam quantitatem & omnia, quæ sunt in corpore, sunt in eodem loco cum corpore, & sunt in loco per ipsum corpus. Vna enim substantia corporalis non potest esse secundum cursum naturæ in eodem loco cum alia corpora si substantia, quia cum substantiæ corporales sint in loco per quantitates suas, & quantitates sibi inuicem obstant, quia dimensiones vnius non cōpariuntur secum dimensionibus alterius, illæ duæ substantiæ simul esse non poterunt: sed si altera illarum duarum substantiarum absolueretur à quantitate, vel si posset esse in loco alio modo, quod per quantitatem, quia tunc ei non resisteret quantitas, posset simul esse cum quantitate alterius substantiæ, & per consequens simul cum altera substantia: & quia Angelus est substantia absoluta à quantitate, & non est in loco per quantitatem, ideo potest esse simul cum quantitate, & cum substantia, quæ est in loco per quantitatem.

Secunda via ad hoc idem sumitur ex materialitate formarum, nam quia tam anima vegetatiua in plantis, quàm anima sensitua in brutis, educuntur de potentia materiæ ideo sunt formæ simpliciter materiales Angelo, propter sui simplicitatem, quia est forma immaterialis, non repugnat esse simul cum anima vegetatiua in plantis, & sensitua in brutis. Unde & Dam. vult, quod oë aliud a Deo comparatum ad ipsum sit aliquid grossum materiale, & corporeum. Solus autem Deus est immaterialis, & incorporeus. Deus ergo quia immaterialis, & simplex est respectu cuiuscunque creaturæ, ideo potest esse, & est in qualibet creatura, Angelus autem licet sit valde dissimilis, similitudo tamen, quantum spectat ad propositum, quia est simplex, & immaterialis respectu corporum, & formarum educatarum de potentia corporum, poterit simul esse cum corporibus, & cum formis educatis de potentia corporum, vtrum autem simul possit esse cum anima rationali, quæ non est sic educata, infra patebit.

Tertia via ad hoc idem sumitur ex modo quantitatum ipsarum formarum, & ista via tertia est quasi cōplementum viæ secundæ. Nam si Angelus, quia est substantia absoluta à quantitate, ideo potest esse simul cum quantitate, quia non est per se, quod quantitas resistat substantiæ, non repugnabit ipsi Angelo esse simul cum omnibus his, quæ extenduntur per quantitatem, nam omnia talia possunt dici esse situalia, & quanta. Et quia omnes formæ educatæ de potentia materiæ extenduntur, extensione materiæ, quia extenduntur extensione quan-

titatis, quod est in materia, & quæ extendit materiam, ideo poterit spiritualis substantia simul esse cum omnibus talibus extensis per quantitatem sicut potest simul esse cum ipsa, quantitate. Quod ergo diximus de Angelo, quia cum sit substantia immaterialis, ideo potest esse simul cum forma materiali educata de potentia materiæ, quæ erat secunda via, veritate habet ex ista tertia via, quia omnis talis forma extenditur extensione quantitatis, ut possit cum ea simul esse spiritualis substantia, sicut potest esse simul cum ipsa quantitate.

RESP. AD ARG. DV B. I.

Ad primū dicendum, quod Dæmones subintrantes corpora aliqua animata, aliter sunt motores ipsorum corporum, quod anima, quia anima mouet sua corpora per virtutes organicas,

Dæmones per non organicas. Vel possumus dicere, quod argumentum posset arguere de ipsis perfectionibus, quod proportionatur suis perfectibilibus, & maxime de perfectionibus substantialibus, ubi nec vna perfectio est plurium perfectibilium, nec plures perfectiones eiusdem perfectibilis, loquendo de perfectionibus educatis de potentia materiæ, sed non est sic de Motoribus, quia potest vnus motor mouere plura mobilia, & plures motores idem mobile. Possumus autem tertio respondere, & melius, quod nec imperfectionibus secundum eundem modum, sunt plures vnius, vel vna plurium, cum nec duæ anime, nec duæ albedines in eodem corpore, nec vna anima, nec vna albedo in pluribus sit secundum eundem modum, nec plures motores vnius mobilis, nec plura mobilia vnius motoris, loquendo de motoribus creatis. Et si dicatur, quod plures homines trahunt nauem, omnes illi se habent, ut vnus motor, & si vnus homo simul traheret multos lapides, omnia illa se haberent, ut vnum mobile, sed si perfectiones, & motores se non habent secundum vnum modum, non est inconueniens plura talia esse in eodem, ut in eodem corpore est perfectio substantialis, & accidentalis, & etiam sunt ibi, vel esse possunt plures perfectiones accidentales non eiusdem generis, ut in eodem pomo est color, & sapor: sic motores non eodem modo se habentes, non est inconueniens plures esse in eodem, & maxime quando vnum est sub alio: & quia sub potentia substantiæ spiritualis collocatur anima, quæ est perfectio corporis, non est inconueniens simul cum anima esse spirituale substantiam in eodem corpore tanquam motorem, sub motore. Quicquid ergo sit de perfectionibus, & de alijs dictis: quantum tamen ad hoc, quod in eodem corpore possunt esse plures motores, si vnum sit sub alio, veritatem habet quod dicitur, & solutum est argumentum.

Ad secundum dicendum, quod si anima brutorum dicitur spiritus, non tamen est spiritus absolutus a corpore, sed est perfectio corporis, & extenditur cum corpore. ideo cum tali spiritu poterit esse spiritus Angelicus sicut cum ipso corpore.

Ad tertium dicendum, quod si substantia aliqua per se esset in loco, vel non esset in loco per quantitatem, esset probabile argumentum, vel esset ipsum difficile soluere, vel etiam concluderet veritatem, loquen-

Dæmon, & anima quo modo possunt esse in eodem corpore.

Anima brutorum, quo modo dicatur spiritus.

loquendo de substantijs creatis: sed cum anima sensitiva, & vegetatiua educantur de potētia corporis, & sint in loco per quantitatem corporis, cum talibus substantijs poterit simul esse substantia spiritalis, sicut & cum quantitate corporis.

Resolutio Dub. II.

Spiritus non prohibitus, & separatus, corpora humana ingredi potest, ac vexare: ut anima ad quantitatem, ad corpus, & ad virtutes organicas comparatur.

AD id aut, quod querebatur, utrum Dæmones, vel substantiæ spirituales quæcunque possint subintrare corpora humana, & etiam vexare ipsa; Dicitur potest, quod nihil huiusmodi substantiæ virtute diuina prohibeantur quātū est de naturali eorū potētia, oīa huiusmodi corpora, siue sint inanimata, siue animata anima egetabili, siue sensibili, siue rationali subintrare possunt. Propter quod corpora hominum subintrando, & mouendo vexant, & perturbant, sicut ex pluribus locis scripturæ sacræ haberi potest, iuxta illud Act. 5. Afferēbant vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes. Possumus autem triplici via declarare propositū: Vt prima via sumatur, prout anima comparatur ad quantitatem, secundum quam determinatur ad locum. Secunda prout comparatur ad corpus, quod perficit. Tertia prout comparatur ad virtutes organicas, per quas mouet.

Prima via sic patet: Nam nec materia est in loco, nec forma est in loco, sed totum est illud, cui attribuitur locus, totum ergo est illud, quod per se dicitur esse in loco: partes autem, siue sint essentielles sicut est materia, & forma: siue quantitatiue sunt in loco, quia totū est in loco, quæ nō habent per se esse, eis per se nō cōpetit locus.

Aduertendum tamen, quod non oportet idē esse id, cui attribuitur aliquid: & id, quod est ratio eius, ut non est idem id, cui attribuitur agere, & id, quod est ratio agendi: nec id, cui attribuitur pati, & quod est ratio patiendi. Totum enim compositum est id, cui attribuitur agere, & pati, siue est id, quod agit, & quod patitur: rō tñ agēdi principaliter est forma, patiendi materia Sic & in proposito, non oportet idē esse, cui attribuitur locus, & id, quod est ratio essendi in loco, ut ipsi toti attribuitur locus, sed attribuitur ei locus in eo, quod est quātum, & ratio essendi in loco est quātitas. Corpus ergo quocūq; siue aiātū, siue i aiātū est in loco per quātitatem: sic omnia, quæ sunt in corpore, per quantitatem determinantur ad locum. Anima ergo humana quandiu est perfectio corporis, ibi est, vbi est suum corpus: & quia esse in loco competit corpori per quantitatem; consequens est, quandiu huiusmodi anima est perfectio corporis, ut per quantitatem sui corporis determinetur ad locum. Quicquid ergo potest simul esse cum quantitate corporis humani, potest esse in

A ipso corpore humano: & per consequens erit simul cum anima humana, quia erit in eodē corpore, in quo est huiusmodi anima. Et quia secundum naturam eorū non aliter obstat naturæ spirituali quātitas corporis humani, quā quātitas alterius corporis, sicut spiritus potest esse in quocūque alio corpore, sic potest esse in corpore humano: & sicut existēs in corporibus alijs, est in eodē loco, vbi est forma, & vbi sunt perfectiones illorum corporum, sic existens in corpore humano est in eodē loco, vbi est anima humana: & vbi sunt perfectiones corporis humani. differentes tamen, quia formæ aliorum corporum sunt extensæ extensione illorum corporum. propter quod si possent separari à suis corporibus, & remanerent sic: extensæ, simul cum talibus formis possent esse spirituales substantiæ.

B Sed si aīa humana esset separata à corpore, simul cum ea non posset esse spiritus angelicus, esset enim tunc simile iudicium de anima, & de alijs spiritualibus substantijs: & quia vna spiritalis substantia nō potest esse vbi est alia, nec poterit eē vbi est anima separata. Spiritalis itaque substantia potest esse simul cū formis aliorū corporū materialiter: & quia huiusmodi formæ determinantur ad locū per quantitatem, & quia extenduntur extensione quantitatis, & quia educuntur de potētia materiæ extensæ per quātitatem: sed aīa humana licet determinetur ad locū, dum est perfectio corporis per quātitatem, tñ nō extenditur extensione quātitatis, nec educit de potētia materiæ extensæ per quantitatem. & quia non determinatur ad locū per quātitatem, nisi dū est perfectio corporis, ideo non potest simul cū aīa homana esse angelus, vel Dæmō, nisi dū est perfectio corporis, sed anima separata, & quæcūque spiritalis substantia simul esse non potest.

C Ex hoc etiam manifestè apparet, quōd quātitas corporis Christi, ut veritas catholica tenet, potest esse simul cū dimensionibus panis. Nā quia quātitas illa in sacramēto est mediante substantia corporis Christi, licet quātitati illi sē se repugnaret esse simul cū dimensionibus panis, tñ quia huiusmodi quātitas est sub sacramēto, mediante substantia corporis. (nā nō repugnat substantiæ corporis Christi ratione cōuersionis factæ, esse cū dimensionibus panis) nō repugnabit quātitati eius esse cū dimensionibus panis. Sic & i proposito licet aīa humanæ, sē se repugnaret esse simul cū angelo, vel cū Dæmone: si tñ quā quādiu est perfectio corporis determinat ad locū per quātitatem corporis, iō sicut nō repugnat spiritui eē simul cū quātitate corporis, sic non repugnabit esse simul cū aīa humana, quādiu est perfectio corporis. Poterit ergo spiritalis substantia esse in corpore humano, nō obstat, q̄ i qualibet parte corporis sit aīa humana, immo multæ spirituales substantiæ in eodē corpore humano simul esse poterunt ita tñ, q̄ qualibet erit in alia, & alia parte corporis: sicut legitur Marci 5. De homine obsessio, q̄ cum quæreret Dñs, qd nomē esset illius spiritus; Respondit: Legio, qm̄ multi sum⁹.

Secunda

Opinionē
diuersas.
Spiritus
duo simul
esse non
possunt. 1.
sent. d. 37.
p. 2. q. 3.
Huc aduer
satur Scot⁹
2. sent. d. 2.
q. 1. & ne
gat illam p
positionē
famōsā, p
Aegidio vi
delicet: Ea
q̄ sunt ei⁹
dērat onis,
plurim in eo
dem loco
esse nō pos
sūt, & affert
in medium
Auctoritatē
Marci 5. vbi
interroga
tus Dæmo
niacus, quā
vocaretur.
dixit: Le
gio mihi
nomen est,
quæ est
6666. Dæm.
Sed respon
detur p̄
Aegid vñ
operari in
vna, &
alium in al
ia parte,
& sic totū
corpus erat
locus vni
uersalis,
non parti
cularis, &
vide hanc
resp. paulo
inferius.
Christi
corporis
quātitas.
De hoc vi
de hunc
Doc. The
or de corp.
Christi.
Marc 5.
Quæ non
eodē com
paratur ad
aliquid, si
mul in ali
quo esse
possunt.

Art. 5.

Locus non
cōpetit ma
teriæ, nec
formæ, &
cur.

Locus, &
locandi rō
differunt.

* Ratio ef
fendi in lo
co est quan
titas.

Secunda via ad hoc idem sumitur, prout anima humana comparatur ad corpus, quod transfiguratur. Nam quæ non eodem modo comparantur ad aliquid, non est inconueniens simul esse in aliquo, & quia anima humana aliter comparatur ad corpus humanum, in quo est, & aliter spiritus, si subintret tale corpus, quia anima est ibi, ut forma, & ut perfectio: spiritus autem, ut motor, vel ut vexator, ideo quandiu anima est perfectio corporis, simul poterit esse cum spirituali substantia in eodem corpore. Sed si huiusmodi anima esset separata, quia eodem modo competere et locus, sicut alijs spiritualibus substantijs, separata à corpore non posset simul esse cum spiritualibus substantijs.

Tertia via ad hoc idem sumitur, prout anima humana comparatur ad virtutes organicas, per quas mouet. nam si dicatur: Si anima est in corpore humano, ut forma, est etiam ibi, ut motor, & ideo licet non repugnet animæ humanæ esse simul cum alia spirituali substantia, ut forma, quia alia spiritualis substantia non potest ibi esse forma, repugnat tamen ei esse ibi, ut motor, quia spiritualis substantia est et ibi, ut motor. Ideo dicemus, quod nec, ut forma, nec, ut motor: est anima humana in corpore, sicut angelus, vel Dæmon, de forma quidem patet, de motore etiam patere potest. Nam si angelus, vel Dæmon mouet corpus aliquod, hoc erit immediate per voluntatem, & intellectum, quæ sunt virtutes non organice, anima vero si mouet corpus, hoc non est immediate per intellectum, & voluntatem, sed per virtutes corporeas, siue per virtutes organicas. anima enim quandiu est forma corporis, non potest immediate mouere corpus, nisi per virtutes organicas, & quia non repugnat spirituali substantiæ esse simul cum virtutibus organicis, quia sunt extensæ extensione quantitatis, non repugnabit ei esse in corpore humano, ut motor, quantuncunque etiam anima sit motrix illius corporis, quia non erit eodem modo motor spiritus, & anima.

RESP. AD ARG. DVB. II.

Spiritus non illabitur animæ humanæ, & quo intelligatur intrare cor humanum.

Primum dicendum, quod licet spiritualis substantia possit esse in eodem corpore, ubi est anima, non tamen propter hoc, ut patebit, illabitur animæ. De hoc enim quæremus in illa quæstione, quomodo spiritus comparatur ad animam. Vtrum possit illi ibi animæ.

Ad secundum dicendum, quod Diabolus potest intrare cor humanum, & etiā dicitur, quod ibi intrare non possit, sicut superius dicebamus de idolo, quod potest esse in idolo, & dicitur non posse esse in idolo, nam tamquam forma, & tamquam faciens vnum per essentiam cum idolo, spiritus non est in idolo. ideo hoc modo magis dicitur assistere idolo, quia essentialiter est, quid distinctum ab idolo, quia in idolo per applicationem aut virtutis: per spiritus est in idolo, & in corde humano, & in quocumque corpore, nec sic est spiritus in cor-

Dæmones quo erant in idolis superius dicti. arg. sic. 4.

potest per applicationem virtutis, sicut vnum corpus applicatur alteri, quia corpus applicatum alteri corpori est extra illud corpus, sed spiritus applicatus virtuti suæ ad aliquid corpus est in ipso corpore, quia spiritus ubi operatur, ibi est, corpus autem non est, ubi operatur, sed est iuxta illud, in quo operatur.

Aduertendum tamen, quod licet spiritus possit esse in ipso corpore, & in ipso corde humano non propter hoc proprie illabitur corpori, nec etiam cordi humano, quia hoc est proprium solius Dei, ut in sequenti quæstione patebit.

Illapsum Deo soli prius.

Ad tertium dicendum, quod licet anima sit in toto corpore, & tota in qualibet parte, non tamen est eodem modo in corpore sicut Dæmon, vel Angelus, quia licet Dæmon, vel Angelus possit esse sic totus in corpore, & totus in parte, non tamen est sic totus, ut anima, quia nec ut forma, cum non sit forma corporis, nec, ut motor, quia Angelus, vel Dæmon movent corpus per potentias non organicas. Anima autem per organicas, & ideo etiam, ut motor aliter est in corpore. Dæmon, vel Angelus, aliter anima, &c.

ARTIC. V.

An Angeli, vel Dæmones anima rationali illabi possint.

Conclusio est negativa.

D. Bonau. d. 8. p. 1. ar. 1. q. 2. Biel d. 3. q. 2. Th. Arg. d. 8. q. 1. ar. 1. Alex. de Alas p. 1. q. 1. Ric. d. 8. q. 8. Voril. d. 8. q. 3. Brul. d. 8. q. 9. Barth. Syb. 3. Dec. c. 3. q. 4. Item Aug. de eccl. dogm. to. c. 46. Solus Deus illabitur animæ, & multo magis Angelo.

VINTO quæritur de huiusmodi spiritibus, prout comparantur ad animam rationalem, & quia anima rationalis potest considerari quadrupliciter, secundum suam essentiam, secundum suos sensus, secundum intellectum, & secundum appetitum. Ideo primo quæritur de huiusmodi spiritibus prout comparantur ad essentiam animæ: Vtrum possint illabi ipsi animæ. Et videtur, quod sic, quia Aug. 12. super Gen. ad litteram loquens de spiritu maligno dicit. Nescio, quæ mixtura occulta eiusdem spiritus sit, ut tanquam vnus sit patiens, atque vexantis. Vult ergo, quod cum spiritus malignus vexat hominem, immisceat se anime humanæ, ut tanquam fiat vnus spiritus vexantis, & patientis, sed spiritus malignus non posset se sic miscere, & sic facere quasi vnum spiritum cum anima humana, nisi illaberetur ei, ergo &c.

Præterea secundum eundem Aug. eo. 12. super Gen. ubi loquens de spiritibus malignis, vult, quod etiam si nolimus, & nobis inuitis, scire possunt cogitationes nostras, sed hoc esse non posset,